

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ**

**ГРАЂАНСКИ ВОДИЧ КРОЗ ОДЛУКУ О БУЏЕТУ
ГРАДА КРАГУЈЕВЦА ЗА 2021. ГОДИНУ**

САДРЖАЈ

1. УВОД

2. КАКО НАСТАЈЕ БУЏЕТ ГРАДА?

2.1. Појам буџета

2.2. На основу чега се доноси буџет и ко учествује у његовој изради?

2.3. Процес припреме буџета

3. КО СЕ ФИНАНСИРА ИЗ БУЏЕТА ГРАДА?

4. КАКО СЕ ПУНИ ГРАДСКА КАСА?

4.1. Колико је планирано средстава у буџету Града за 2021. годину?

4.2. Како се остварује прилив средстава у буџет Града?

4.3. Извори планираних средстава буџета Града за 2021. годину

5. НА ШТА СЕ ТРОШЕ ЈАВНА СРЕДСТВА?

5.1. Шта су расходи и издаци буџета?

5.2. Расходи и издаци према економској класификацији

5.3. У које области јавне потрошње ће се усмерити планирана средства?

5.4. Расходи и издаци буџета по програмима

5.5. Расходи и издаци буџета по буџетским корисницима

5.6. Најважнији капитални пројекти у 2021. и наредне две године

Драги суграђани,

Представљам вам Грађански водич кроз Одлуку о буџету града Крагујевца за 2021. годину. Документ којим желимо на разумљив начин да пружимо све информације о прикупљању и трошењу новца из градске касе. Уједно, то је и наш позив за ваше активније учешће у креирању буџета. Важно нам је да чујемо ваше жеље, иницијативе и идеје, да заједно одредимо приоритете.

Буџет града је комплексан и обиман документ, најважнији који Скупштина града усваја у календарској години. Због специфичних појмова и класификација тежак је за разумевање. Грађански водич у скраћеној форми, јасно и једноставно пружиће најважније информације о плановима локалне самоуправе и како ће се трошити новац који Град прикупља од грађана и привреде. Овај документ даје одговоре на питања који ће се пројекти финансирати у области инфраструктуре, здравства, образовања, културе или пољопривреде.

Током усвајања буџета за 2021. годину спроведена је јавна расправа у којој су грађанке и грађани имали прилику да предложе како град Крагујевац треба да потроши новац којим располаже. Анализом приспелих предлога, утврђено је да су неки капитални пројекти већ започети, део предлога је прихваћен и уграђен у нацрт Одлуке о буџету, док су остали предлози грађана и удружења упућени ресорним градским управама на разматрање. Хвала вам на предлозима и верујем да ће наредне године много више суграђана учествовати у јавној расправи, што ће допринети још бољем и ефикаснијем управљању јавним финансијама.

Одлуку о буџету града Крагујевца за 2021. годину можете наћи на сајту града Крагујевца, www.kragujevac.rs, и у Службеном листу града Крагујевца, број 38/20.

Позивам вас да активно учествујете у изради буџета за 2022. годину, како бисмо заједно одредили приоритете у планирању развоја града Крагујевца и повећали квалитет живота у њему.

Градonaчелник
Никола Дашић

2. КАКО НАСТАЈЕ БУЏЕТ ГРАДА?

2.1. Појам буџета

Буџет града је правни документ који утврђује план прихода и примања и расхода и издатака града за буџетску, односно, календарску годину.

То значи да овај документ представља предвиђање колико ће се новца од грађана и привреде у току једне године прикупити и на који начин ће се тај новац трошити.

Из градског буџета се током године плаћају обавезе локалне самоуправе. Исто тако, у буџет се сливају приходи из којих се подмирују те обавезе.

Буџетски процес је најважнија годишња активност локалне самоуправе, којим се не одређује само обим трошења средстава, већ се дефинише план рада и представља основни елемент процеса одлучивања.

Реалност је таква да постоје велике разлике између жеља и могућности, тако да креирање буџета подразумева утврђивање приоритета и прављење компромиса.

2.2. На основу чега се доноси буџет и ко учествује у његовој изради?

Приликом израде буџета, за град Крагујевац најважнијег документа, руководи се законским оквиром и прописима, стратешким приоритетима развоја и другим елементима:

- закони и прописи:

Закон о буџетском систему

Закон о локалној самоуправи

Закон о финансирању локалне самоуправе

Статут града Крагујевца

Упутство Министарства финансија за припрему одлуке о буџету локалне власти

Смернице и рокови за израду Нацрта одлуке о буџету града Крагујевца за 2021. годину које је донело Градско веће

- стратешки циљеви развоја Града
- акциони планови за поједине области
- процене кретања најважнијих група прихода
- потребе буџетских корисника
- остварење прошлогодишњег буџета
- започети пројекти из ранијих година
- обавезе по постојећим кредитима.

У процесу израде буџета учествују градска власт (Скупштина града, Градоначелник, Градско веће, органи и службе локалне власти), буџетски корисници, други корисници

јавних средстава, невладине организације, грађани.

2.3. Процес припреме буџета

Процедура приликом припреме буџета је веома сложена јер постоје законске одредбе и правила која се морају поштовати приликом израде буџета, његовог доношења, као и извршења.

Буџет локалне власти припрема локални орган управе надлежан за финансије, у сарадњи са другим локалним органима, односно, другим корисницима буџета, према утврђеној процедури која је дефинисана Законом о буџетском систему.

Буџет усваја скупштина, доношењем акта о буџету (на републичком нивоу власти закон, односно, на локалном нивоу одлука).

Након усвајања буџета, односно, доношења акта о буџету, план утврђен буџетом постаје обавезујући за све кориснике и средства могу да се троше искључиво у оквирима усвојеног буџета.

Сваки буџетски корисник је одговоран за трошење буџетом додељених средстава у погледу законитости и сврсисходности.

Уколико планирани приходи и примања и/или планирани расходи и издаци не одговарају потребама локалне самоуправе, буџет може да се мења током године. Промена буџета се назива ребаланс буџета и доноси се по истој процедури као и буџет. Када се заврши буџетска година, сачињава се годишњи извештај о извршењу буџета. Тај извештај се назива завршни рачун буџета и усваја га скупштина, доношењем акта о завршном рачуну буџета.

Завршни рачун буџета показује колико је локална самоуправа заиста прикупила средстава и за које је намене прикупљена средства утрошила.

Процес припреме буџета је уређен процес, са унапред познатим одговорностима учесника у овом процесу и редоследом, то јест календаром активности, а крајњи рокови за реализацију активности су следећи:

1. август - локални орган управе надлежан за финансије доставља упутство за припрему буџета, које је донео извршни орган локалне власти, директним буџетским корисницима;

1. септембар - директни корисници средстава буџета локалне власти достављају предлог финансијског плана (у које су инкорпорирани предлози индиректних корисника буџетских средстава) локалном органу управе надлежном за финансије;

15. октобар - локални орган управе надлежан за финансије доставља нацрт одлуке о буџету извршном органу локалне власти;

1. новембар - надлежни извршни орган локалне власти доставља предлог одлуке о буџету скупштини локалне власти;

20. децембар - скупштина локалне власти доноси одлуку о буџету;

25. децембар - локални орган управе надлежан за финансије доставља министру одлуку о буџету локалне власти.

3. КО СЕ ФИНАНСИРА ИЗ БУЏЕТА ГРАДА

Одговор на ово питање даје организациона класификација расхода и издатака, која показује ко су корисници буџетских средстава, а у буџету се означава бројем раздела

и главе и називом корисника.

Из буџета града Крагујеваца финансирају се следећи корисници:

Директни корисници буџетских средстава:

- Скупштина града
- Градоначелник
- Градско веће
- Локални омбудсман
- Градско правобранилаштво
- Градска управа за заједничке послове
- Градска управа за јавне приходе и инспекцијске послове
- Градска управа за развој
- Градска управа за друштвене делатности и послове са грађанима
- Градска управа за послове органа града

Индиректни корисници буџетских средстава:

- установе културе: Народна библиотека „Вук Караџић“, „Позориште за децу“, Спомен парк „Крагујевачки октобар“, Завод за заштиту споменика културе, Народни музеј, Књажевско српски театар, Установа Дом омладине „Крагујевац“, Музички центар, Историјски архив Шумадије, Установа културе „Кораџи“, Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“
- Центар за образовање
- Предшколска установа „Нада Наумовић“
- Предшколска установа „Ђурђељдан“
- Градска туристичка организација
- Центар за развој услуга социјалне заштите “Кнегиња Љубица”
- 78 месних заједница

Остали корисници буџетских средстава (који се не финансирају у потпуности из буџета):

- образовне институције (23 основне школе, 10 средњих школа, 17 приватних вртића);
- здравствене установе (Завод за хитну медицинску помоћ, Завод за стоматологију, Дом здравља Крагујевац, Завод за здравствену заштиту радника, Институт за јавно здравље);
- социјалне установе (Центар за социјални рад „Солидарност“, Црвени крст, прихватилишта);
- јавно комунална предузећа: ЈКП „Шумадија“, ЈКП „Водовод и канализација“, ЈКП „Нискоградња“;
- јавна предузећа: ЈП „Урбанизам“, ЈП „Путеви“, Јавно стамбено предузеће „Крагујевац“;
- привредна друштва: ПД „Шумадија сајам“, ПД Слободна зона „Шумадија“, ПД „Радио телевизија Крагујевац“, ПД „Центар за стрна жита“, СПД ФК „Раднички 1923“, СПД „Раднички“, СПД Женски фудбалски клуб „Раднички 1923“, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, Предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом

Шумадија, Бизнис иновациони центар;

- корисници дотација (организације и удружења грађана у области културе, социјалне и здравствене заштите, спортске и сличне организације чије се активности или пројекти могу финансирати из буџета, у складу са прописима који уређују ове области).

4. КАКО СЕ ПУНИ ГРАДСКА КАСА?

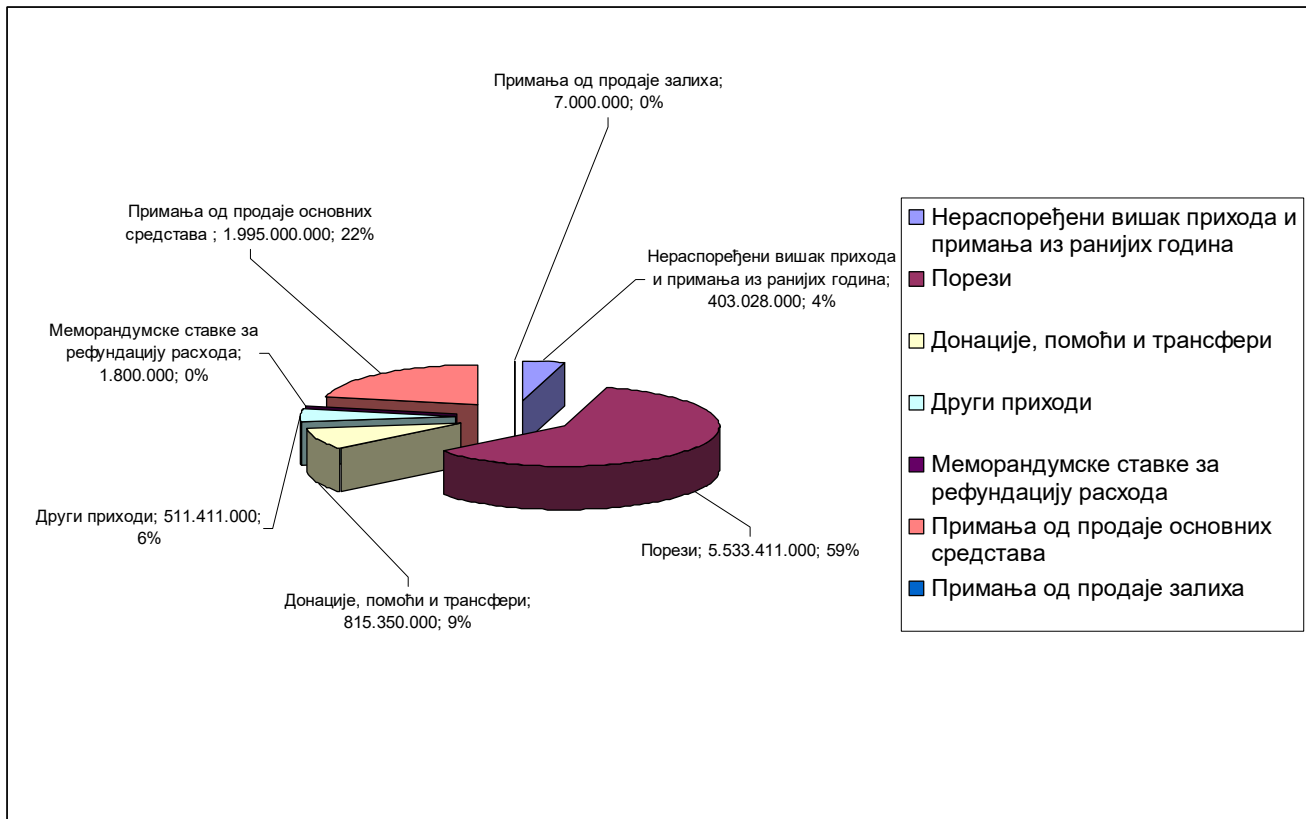
Посматрајући буџет само као план како ће се прикупљати и трошити средства којима Град подмирује јавне потребе, односно, извршава обавезе и функције из своје надлежности (што буџет у својој суштини и јесте), структура и износ планираних средстава говоре како ће се прикупљати средстава (којим ће се приходима и примањима "пунити" буџет), а њихова расподела по ближим наменама (структура расходне стране буџета) показује како ће се ова средства трошити.

4.1. Колико је планирано средстава у буџету Града за 2021. годину?

Одлуком о буџету града Крагујевца за 2021. годину, коју је донела Скупштина града Крагујевца 16. децембра 2020. године, утврђени буџет из свих извора финансирања износи **9.267.000.000** динара.

Средства из буџета града планирана су у износу од 8.453.000.000 динара и чине 91% укупног буџета, док су средства из осталих извора финансирања планирана у износу од 809.230.000 динара и чине 9% укупног буџета.

Укупни приходи и примања буџета Града, са пренетим неутрошеним средствима из ранијих година, чине планирани оквир јавне потрошње за 2021. годину, из свих извора финансирања:

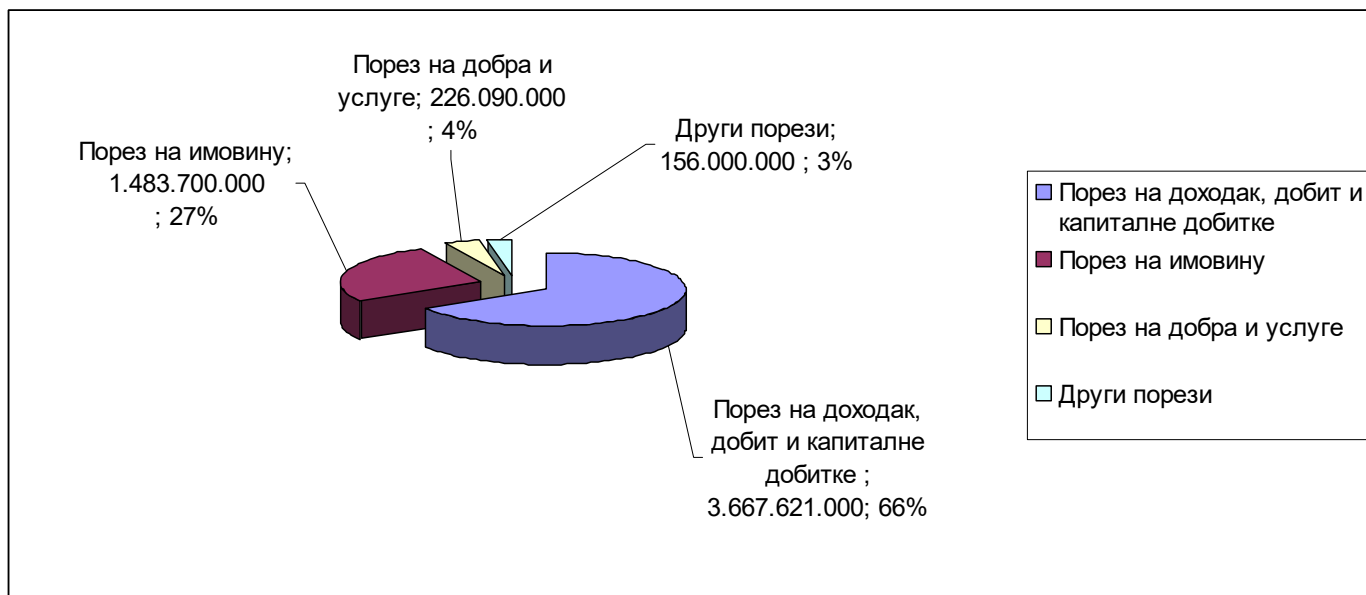
Планирана средства буџета према економској класификацији

4.2. Како се остварује прилив средстава у буџет Града?

Прилив средстава у буџет Града остварује се наплатом прихода и остваривањем примања. При том се приходи и примања прикупљају и наплаћују у складу са законом и другим прописима (преко уплатних рачуна јавних прихода које посебним актом прописује министар), независно од износа утврђених у буџету за поједине врсте прихода и примања, јер наплата прихода није ограничена износима исказаних прихода у буџету.

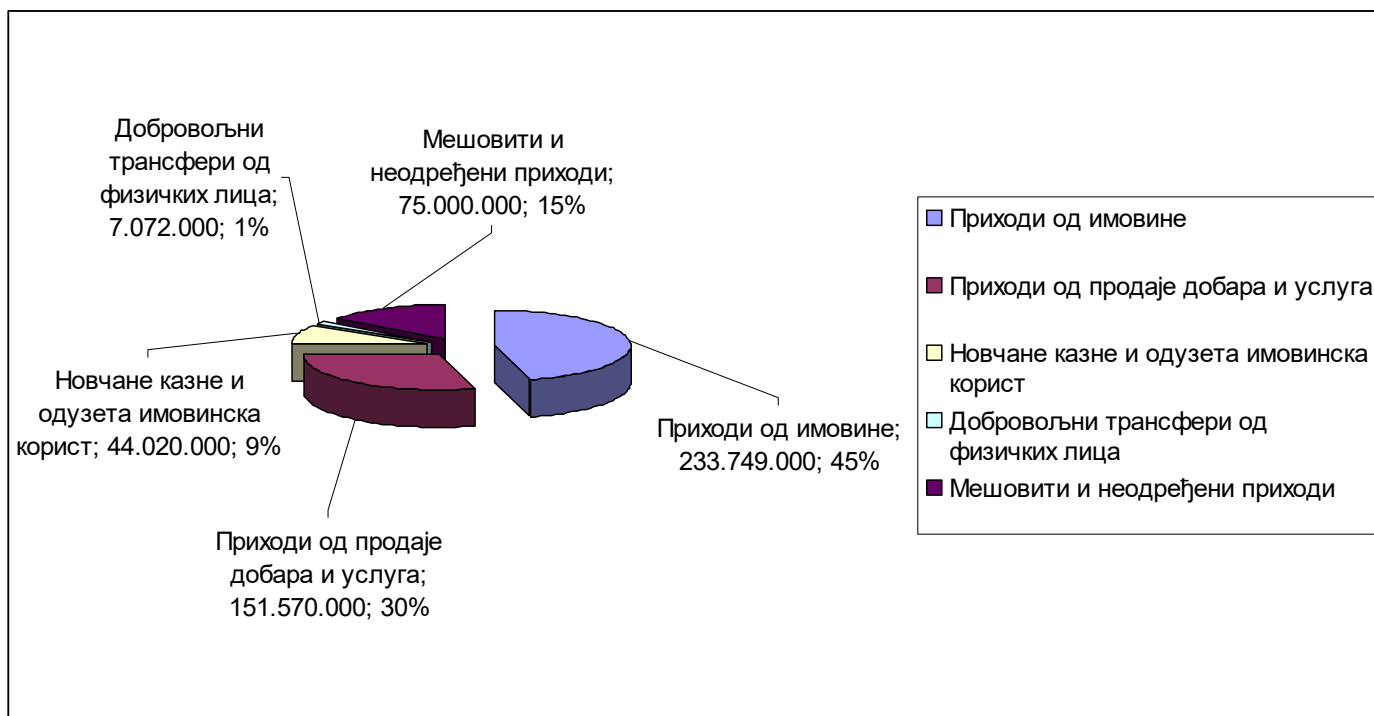
У 2021. години очекује се прилив, Одлуком о буџету, предвиђених прихода и примања буџета града Крагујевца, у укупном износу од **8.863.972.000** динара, док су пренета неутрошена средства из ранијих година планирана у износу од **403.028.000** динара.

Порески приходи чине највећи прилив средстава у буџет Града и њихова наплата се очекује у износу од 5.533.411.000 динара, што је учешће од 60% у укупном буџету. Највеће учешће од пореских прихода има порез на зараде, који се плаћа према пребивалишту запосленог и граду припада 77% (остатак припада буџету републике). У остале пореске приходе које наплаћује Пореска управа Републике Србије, који се остварују на територији јединице локалне самоуправе и Република их, у складу са законом, уступа Граду спадају: порез на приходе од самосталних делатности, на приходе од пољопривреде и шумарства, непокретности, давања у закуп покретних ствари, порез на наслеђе и поклон, порез на пренос апсолутних права. Затим, порези на имовину и порези на добра и услуге, које наплаћује локална пореска администрација.

Структура планираних пореских прихода

Непорески приходи прикупљају се од правних и физичких лица за коришћење јавних добара (наканаде), за пружање одређених јавних услуга (таксе), за кршење уговорених или законских одредби (казне и пенали), приходи који се остварују употребом јавне имовине (нпр. накнада за коришћење шумског и пољопривредног земљишта, минералних сировина, закуп пословног простора у јавној својини, накнада за коришћење и допринос за уређивање грађевинског земљишта и сл.), као и неодређени и мешовити приходи.

Структура планираних непореских прихода

Донације и трансфери - **Донације** су наменска средства која се добијају од домаћих и страних инвеститора и физичких и правних лица на основу уговора. **Трансфери** представљају пренос новчаних средстава од других нивоа власти. Град од Републике

Србије добија наменске трансфере на основу учешћа на конкурсима за поједине пројекте од значаја за Град (нпр. учешће установа културе на конкурсима Министарства културе).

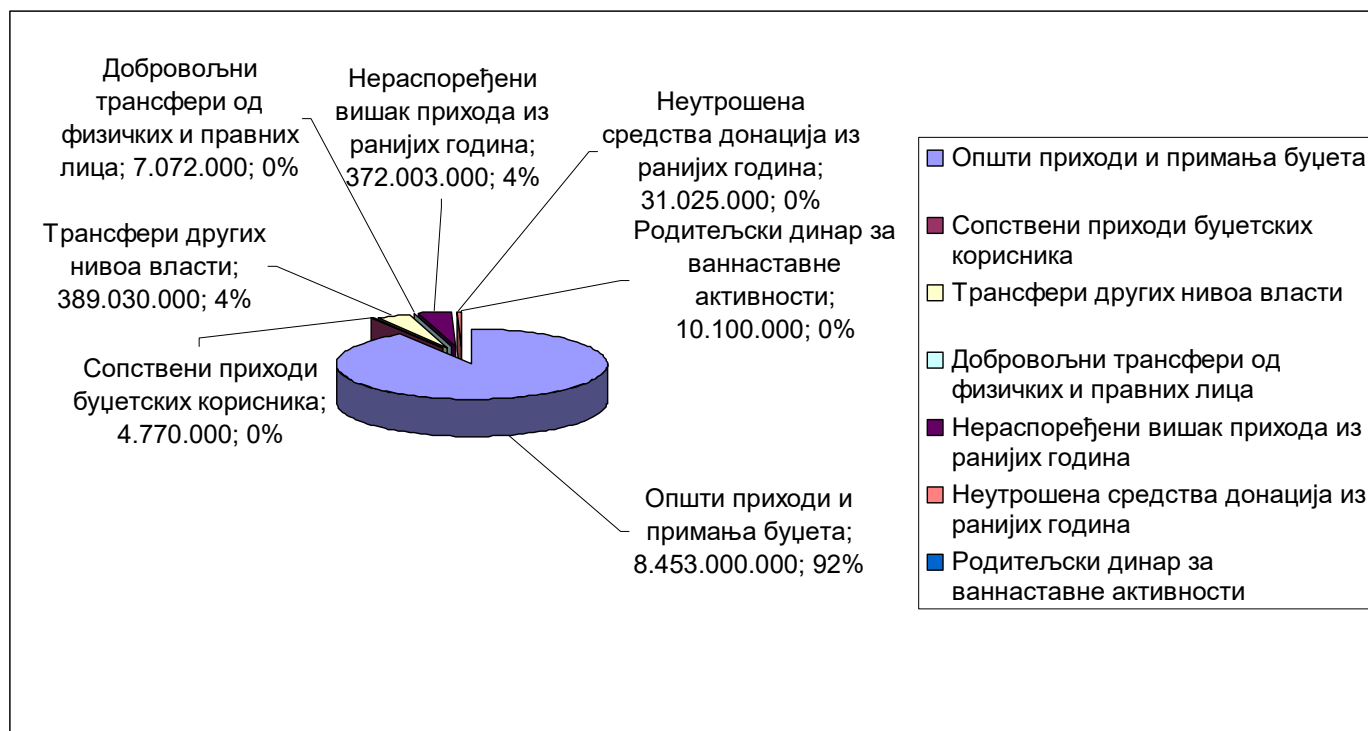
Примања од продаје нефинансијске имовине се остварују продајом непокретности и покретних ствари у власништву Града.

Сопствени приходи буџетских корисника обухватају приходе које својом делатношћу остварује индиректан корисник буџетских средстава Центар за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“.

4.3. Извори планираних средстава буџета Града за 2021. годину

Структура средстава буџета, према изворима финансирања, показује основу њиховог остварења, то јест, одакле долази новац (редовна наплата, прописана посебним законима или одлукама, уплате по основу уговора са донаторима и другим уговорима, као и решењима републичких органа о трансферу (преносу) средстава и др).

Општи приходи и примања буџета (извор 01), најзначајнији су извор средстава буџета јер су најобимнији, а по динамици сливања у буџет најредовнији.

Структура средстава буџета по изворима финансирања

5. НА ШТА СЕ ТРОШЕ ЈАВНА СРЕДСТВА?

Буџет мора бити у равнотежи, што значи да расходи морају одговарати приходима. Укупно планирани расходи и издаци буџета за 2021. годину износе 9.267.000.000 динара.

Расходи представљају све расходе града за запослене свих буџетских корисника

(директних и индиректних), коришћење роба и услуга, плаћање камата на кредите, субвенције, дотације, социјалну помоћ и остале трошкове које град обезбеђује без директне и непосредне накнаде.

Издаци представљају трошкове изградње, или инвестиционог одржавања већ постојећих објеката, набавку земљишта, машина и опреме, неопходне за рад буџетских корисника и трошкове за отплату главнице кредита.

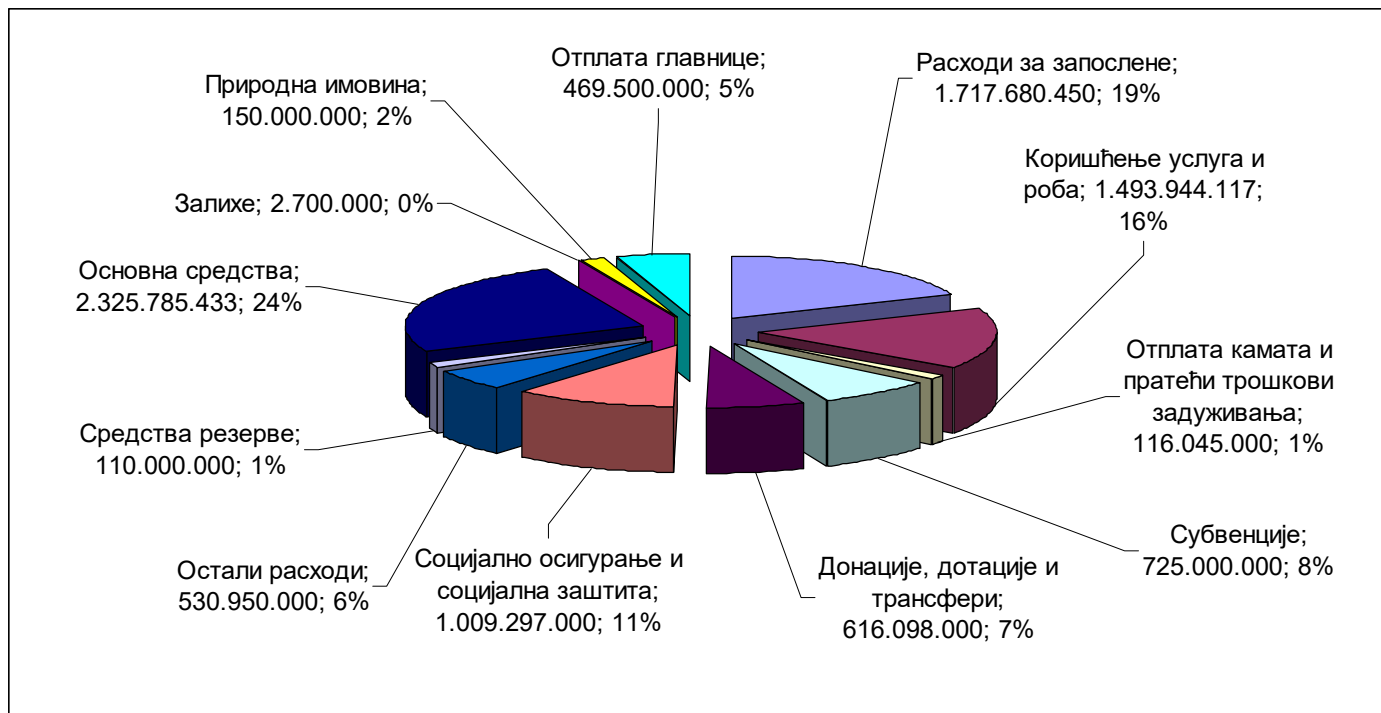
Расходи и издаци приказују се на законом прописан начин, односно, морају се исказивати:

- *по програмима*, који показују колико се троши за извршавање основних надлежности и стратешких циљева Града;
- *по основној намени*, која показује за коју врсту трошка се средства издвајају;
- *по функцији*, која показује функционалну намену за одређену област, и
- *по корисницима буџета*, што показује организацију рада Града.

5. 1. Шта су расходи и издаци буџета?

- **Расходи за запослене** представљају све трошкове за запослене како у управи, тако и код индиректних буџетских корисника.
- **Коришћење услуга и роба** обухватају сталне трошкове, путне трошкове, услуге по уговору, специјализоване услуге, трошкове материјала и текуће поправке и одржавање.
- **Трансфери** су трошкови које локална самоуправа преноси институцијама које су у примарној надлежности републичког нивоа, као што су: школе, Центар за социјални рад, здравствене установе.
- **Остали расходи** обухватају дотације невладиним организацијама, порезе, таксе, новчане казне, накнаду штете.
- **Субвенције** се одобравају пољопривредним произвођачима и јавним предузећима и привредним друштвима у складу са Програмом распоређивања средстава из буџета - субвенција и њиховим годишњим програмима пословања.
- **Социјална заштита** обухвата све трошкове исплате социјалне помоћи за различите категорије грађана.
- **Буџетска резерва** су средства која се користе за непланиране, или недовољно планиране сврхе, као и у случају ванредних околности.
- **Капитални издаци** су трошкови за изградњу нових, или инвестиционо одржавање постојећих објеката, набавку опреме, машина, земљишта и слично.

5.2. Расходи и издаци према економској класификацији

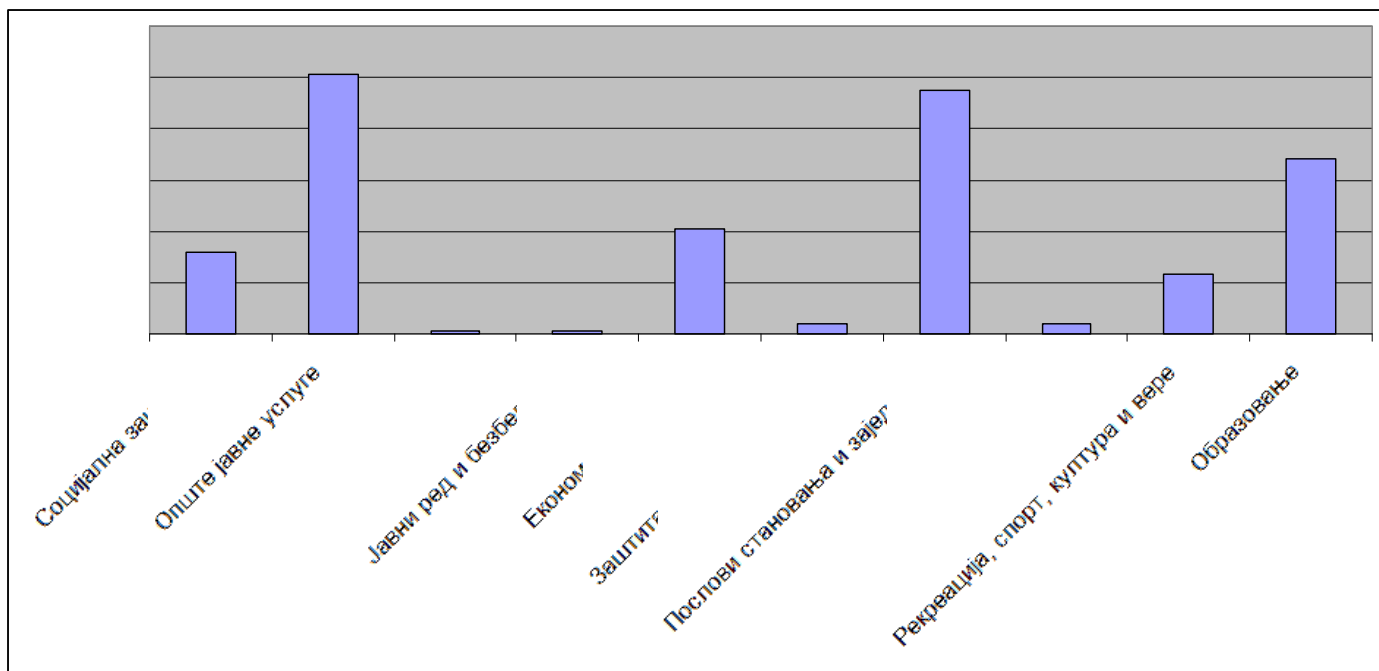
Структура расхода и издатака

5.3. У које области јавне потрошње ће се усмерити планирана средства?

Расходи и издаци, исказани према функционалној класификацији, показују расподелу планираних средстава, односно, утрошак средстава према функцијама, то јест, областима јавне потрошње, које се финансирају из буџета.

Функционална класификација	Назив функције	Износ у динарима	% учешћа
000	Социјална заштита	789.370.000	8,52
100	Опште јавне услуге	2.532.228.000	27,33
200	Одбрана	27.591.000	0,30
300	Јавни ред и безбедност	33.410.000	0,36
400	Економски послови	1.022.153.000	11,03
500	Заштита животне средине	105.815.000	1,14
600	Послови становања и заједнице	2.379.131.000	25,67
700	Здравство	93.900.000	1,01
800	Рекреација, спорт, култура и вере	584.146.942	6,30
900	Образовање	1.699.255.058	18,34
	УКУПНО	9.267.000.000	100,00

Расходи и издаци буџета према функционалној класификацији

5.4. Расходи и издаци буџета по програмима

Програмским буџетом се све активности локалне самоуправе деле по програмима означеним бројевима 1 до 17, тако да су расходи и издаци корисника буџетских средстава исказани према прописаној програмској класификацији у следећим износима:

Шифра програма	Назив програма	Износ у динарима	% учешћа
1101	Програм 1 - Становање, урбанизам и просторно планирање	102.200.000	1,10
1102	Програм 2 - Комуналне делатности	716.650.000	7,73
1501	Програм 3 - Локални економски развој	120.041.000	1,30
1502	Програм 4 - Развој туризма	36.611.000	0,40
0101	Програм 5 - Пољопривреда и рурални развој	26.000.000	0,28
0401	Програм 6 - Заштита животне средине	9.700.000	0,10
0701	Програм 7 - Организација саобраћаја и саобраћајна инфраструктура	895.282.000	9,66
2001	Програм 8 - Предшколско васпитање и образовање	1.127.095.615	12,16
2002	Програм 9 - Основно образовање и васпитање	393.900.000	4,25
2003	Програм 10 - Средње образовање и васпитање	333.730.000	3,60
0901	Програм 11 - Социјална и дечија заштита	795.770.000	8,59
1801	Програм 12 - Здравствена заштита	87.500.000	0,94
1201	Програм 13 - Развој културе и информисања	525.298.878	5,67
1301	Програм 14 - Развој спорта и омладине	94.023.000	1,01
0602	Програм 15 - Опште услуге локалне самоуправе	3.791.013.507	40,91
2101	Програм 16 - Политички систем локалне самоуправе	116.070.000	1,25
0501	Програм 17 - Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	96.115.000	1,04
УКУПНО:		9.267.000.000	100,00

5.5. Расходи и издаци буџета по буџетским корисницима

У складу са Одлуком о организацији градске управе града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца”, број 20/19) расходи и издаци су планирани у оквиру раздела (директни корисници) и у оквиру глава (индиректни корисници).

Расходи и издаци према организационој класификацији

Раздео/ глава	Назив буџетског корисника	Износ у динарима	% учешћа
1	Скупштина града	62.550.000	0,68
2	Градоначелник и помоћници градоначелника	34.000.000	0,37
3	Градско веће	19.520.000	0,21
4	Локални обдусман	10.470.000	0,11
5	Градско јавно правобранилаштво	20.240.000	0,22
6	Градска управа за заједничке послове	1.392.077.000	15,02
7	Градска управа за јавне приходе и инспекцијске послове	172.481.000	1,86
8	Градска управа за развој	3.233.717.000	34,89
9	Градска управа за друштвене делатности и послове са грађанима	3.522.385.000	38,02
	- директан корисник	2.051.955.064	22,14
	- индиректни корисници	1.470.429.936	15,87
9.1	Градска туристичка организација	36.611.000	0,40
9.2	Установе културе	458.228.878	4,94
9.3	Центар за образовање	103.329.443	1,12
9.4	Предшколска установа "Нада Наумовић"	381.238.000	4,11
9.5	Предшколска установа "Ђурђевдан"	359.057.615	3,87
9.6	Центар за развој услуга социјалне заштите "Кнегиња Љубица"	70.043.000	0,76
9.7	Месне заједнице	61.922.000	0,67
10	Градска управа за послове органа Града	799.560.000	8,63
	Укупно	9.267.000.000	100,00

5.6. Најважнији капитални пројекти у 2021. и наредне две године

- Извођење радова на изградњи стаза, трим стазе и расвете на језеру “Бубањ”
- Одржавање и изградња нових мобилијара на дечијим игралиштима на територији града Крагујевца
- Изградња пројектне документације и изградња моста преко бресничког потока, са изградњом приступних саобраћајница
- Извођење радова на изградњи моста у селу Трмбас
- Рехабилитација, редовно и остало одржавање улица
- Изградња недостајуће инфраструктуре (улица, водоводних линија, линија фекалне и атмосферске канализације) у функцији стамбеног комплекса у оквиру реализације пројекта “Изградња станова за припаднике снага безбедности”
- Реконструкција обданишта Бамби
- Инвестициони радови у основним школама
- Инвестициони радови у средњим школама

- Инвестициони радови у установама културе
- Изградња и реконструкција спортских терена и игралишта
- Изградња игралишта - Љубине Ливаде
- Пројекат – Изградња фонтане
- Изградња водоводне и канализационе мреже
- Пројекат Бунари – радови и активности у процесу добијања истражног права за водоснабдевање на сеоском подручју
- Енергетска санација ОШ „Прота Стеван Поповић“ Чумић
- Енергетска санација ОШ „Радоје Домановић“
- Израда пројектно техничке документације
- Радови на санацији објекта Управе града – зграда Вартекс
- Реконструкција стаза и мобилијара у градским парковима
- Куповина хале фабрике „21. октобар“
- Реконструкција фасада
- Реконструкција електроинсталација у згради Управе града
- Пројекат „Зелени град“
- Реконструкција и надградња Центра за социјални рад
- Адаптација суда и трга Радомир Путник и реконструкција фасаде суда
- Радови на реконструкцији МЗ Багремар
- Мост – Велико поље
- Изградња портирнице – Војне болнице
- Стамбени објекат за социјално становање